

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Кафедра менеджменту освіти та професійної підготовки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННПП

_____ С.М.Кондратюк

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні питання інноваційного розвитку освіти
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітні програми «Педагогіка вищої школи»
«Методика виховної роботи»

Інститут, факультет:
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
(назва інституту, факультету)

Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Суми – 2019

Робоча програма: Актуальні питання інноваційного розвитку освіти
(назва навчальної дисципліни)
для студентів за спеціальністю:

«30» серпня, 2019р. – 25 с.

Розробник:

Сбруєва Аліна Анатоліївна – завідувач кафедри педагогіки, докт. пед. наук,
професор

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри менеджменту освіти та
професійної підготовки

Протокол № ____ від. « ____ » _____ 2019р.

Завідувач кафедри _____ (Козлова О.Г.)
(підпис) (прізвище та
ініціали)

« ____ » _____ 2019 р

Затверджено вченою радою Інституту педагогіки і психології

Протокол № ____ від. « ____ » _____ 2019 р.

Голова _____ (Кондратюк С.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019

© Сбруєва А.А., 2019

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>01 Освіта</u> , (шифр і назва)	Обов'язкова (варіативна)	
	Спеціальність: 011- Освітні, педагогічні науки		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання <i>(за наявності)</i> <i>Індивідуальний проект «Стратегія Інноваційного розвитку СумДПУ імені А.С.Макаренка»</i>	Спеціалізація: педагогіка вищої школи	Рік підготовки:	
		1-й	-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр 2	
		-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 3	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	6 - год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 - год.
		Лабораторні	
		год.	-год.
		Самостійна робота	
		60 год.	76 год.
		Консультації:	
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування професійної компетентності, що включає широку сукупність актуальних знань, умінь, навичок у галузі освітньої інноватики, педагогіки вищої школи, педагогіки професійної освіти, порівняльної педагогіки, стратегічного менеджменту, освітньої політики; професійних цінностей інноваційного розвитку та неперервного самовдосконалення; готовності майбутнього педагога до інноваційної професійної діяльності, спрямованої на підвищення якості та конкурентоспроможності освіти, вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в цілому та закладом освіти зокрема в умовах суспільства знань; на її інтеграцію в Європейський простір вищої освіти.

1) Завдання:

- a. формування системи знань, про теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку освіти в Україні та у Європейському просторі освіти.
- b. формування уміння аналізу процесів інноваційного розвитку освіти в Україні та у Європейському просторі освіти.
- c. формування навичок розробки та презентації власної стратегії інноваційного розвитку університету/структурного підрозділу.
- d. формування інноваційних професійних цінностей майбутніх викладачів вищої школи та методистів з виховної роботи.
- e. розвиток у магістрантів знань та цінностей академічної доброчесності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Поняттєвий апарат у галузі освітньої інноватики, теорії управління організацією, стратегічного менеджменту, порівняльної педагогіки вищої школи.

- Суспільно-економічні та культурно-освітні чинники інноваційного розвитку вищої освіти в умовах суспільства знань
- Особливості трансформації місії університету в сучасних умовах та в історичній ретроспективі;
- Концептуальні підходи до інноваційного розвитку освітньої, наукової та соціальної місії сучасного університету;
- Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку міжнародної діяльності університету;
- Сутнісні характеристики стратегічного менеджменту розвитку університету;
- Основоположні характеристики європейського досвіду формування інноваційних професійних компетентностей;
- Сутнісні характеристики формування демократичного громадянства як пріоритету європейської освітньої політики.

ВМІТИ:

- коректно використовувати у професійній діяльності поняттєвий апарат у галузі освітньої інноватика, теорії управління організацією, стратегічного менеджменту, порівняльної педагогіки вищої школи;
- здійснювати системний аналіз чинників та сутнісних характеристик інноваційних процесів в освіті європейського регіону та України;
- Орієнтуватись в інноваційних підходах до освітньої діяльності університету,
- аналізувати особливості інновацій в науковій діяльності університету в умовах суспільства знань;
- Аналізувати ризики інноваційної діяльності університету;
- здійснювати ретроспективний, структурно-логічний та прогностичний аналіз процесів формування Європейського простору вищої освіти, що спонукає до активізації інновацій наднаціонального та національного рівнів;
- Використовувати дидактичні можливості інноваційних педагогічних технологій у власній педагогічній діяльності
- Створити індивідуальний проект «Стратегія інноваційного розвитку університету».

Плановані результати навчання

Знання

Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері теорії вищої освіти та діяльності ЗВО, педагогіки вищої школи як галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. Критичне осмислення проблем у галузі педагогіки вищої школи та на межі галузей знань (теорії освіти, філософії освіти, освітньої політики, соціології освіти, історії освіти, дидактики вищої школи, методики викладання у вищій школі тощо).

Уміння

- Спеціалізовані уміння/навички розв'язання освітньо-професійних проблем у сфері вищої освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур;
- розвинені уміння інтегрувати знання та розв'язувати складні професійні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Комунікація

- зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються;

Автономність і відповідальність

- управління робочими або освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;
- відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів;
- здатність до неперервної освіти з високим ступенем автономії.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. ІНСТИТУЦІЙНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА НАДНАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1.1. Інноваційний розвиток вищої освіти як педагогічна проблема

Ключові поняття навчального курсу (інновація (зміна, реформа, модернізація); інновація в освіті (освітня інновація); інноваційна діяльність; життєвий цикл інновації; інноваційний розвиток; управління інноваційним розвитком; стратегії (програми, проекти) інноваційного розвитку.). Суспільно-політичні та соціально-економічні чинники інноваційного розвитку освіти (глобалізація, регіоналізація). Культурно-освітні чинники інноваційного розвитку освіти (інтернаціоналізація, масовізація). Технологізація як чинник інноваційного розвитку освіти (етапи розвитку, аспекти та виміри розгляду).

Тема 1.2. Місія сучасного університету: тенденції інноваційного розвитку

Мета, джерельна база та ключове поняття теми. Місія Уні як міждисциплінарний дискурс. Традиційні підходи до трактування місії класичного університету (німецька модель, англійська модель, французька модель, американська модель). Освітня місія університету за Національною рамкою кваліфікацій України. Наукова та соціальна місія сучасного університету.

Порівняльний аналіз формулювання місії університетами світу: критерії порівняння, об'єкти порівняльного аналізу, провідні тенденції інноваційного розвитку місії сучасного університету.

Тема 1.3. Інноваційні підходи до освітньої діяльності сучасної вищої школи

Компетентнісний підхід. Понятійний апарат Національної рамки кваліфікацій України (знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність). Опис кваліфікаційних рівнів вищої освіти.

Студентоцентрований підхід (SCL). Поняттєвий апарат. Сутність студенто-центрованої освітньої парадигми. Концептуальні засади студенто-центрованого підходу. Ключові парадигмальні ознаки SCL. Основні переваги SCL.

D-(цифровий) підхід. Поняттєвий апарат. Етапи розвитку. Генеза філософських та психолого-педагогічних засад D-підходу. Організація навчального процесу на засадах D- підходу. Змішане навчання. Моделі змішаного навчання.

Дослідно-орієнтований підхід. Поняттєвий апарат. Студентське наукове дослідження. Варіанти підходів до організації дослідно-орієнтованого навчального процесу в університеті. Пріоритети розвитку дослідно-орієнтованої парадигми навчання в університеті. Цінності дослідницької культури, що формуються у студентів ВШ. Класифікація різнорівневих стратегій розвитку дослідно-орієнтованого навчання в університетах розвинених країн.

Тема 1.4. Інноваційні підходи до наукової діяльності сучасної вищої школи

Поняттєвий апарат теми «Наукова діяльність університету». Генеза. Етапи розвитку наукової місії університетів світу. Функції наукової діяльності Уні в суспільстві знань. Моделі державної підтримки наукових досліджень в університетах.

Університет в інноваційній системі суспільства. Змістові та процесуальні особливості функціонування інноваційних систем. Виклики розвитку взаємодії вітчизняних ЗВО з суб'єктами інноваційної діяльності.

Національні моделі взаємодії освітньої та наукової діяльності університету: інтегрована модель, модель інституційного відокремлення

наукових досліджень, інституційно диференційована модель, модель внутрішньо-інституційного розподілу.

Управління науковою діяльністю сучасного університету. Завдання менеджерів наукової роботи в університеті. Управління науковою діяльністю (УНД) сучасного дослідницького Уні (на прикладі Уні Індіана-Блумінгтон, США). Структура управління. Взаємодія різних рівнів УНД в університеті. Порівняння особливостей управління науковою роботою у дослідницькому та навчальному університетах.

Тема 1.5. Міжнародна діяльність університету як чинник його інноваційного розвитку.

Ключові поняття теми (Міжнародна діяльність університету (МДУ), Інтернаціоналізація вищої освіти).

Підходи до характеристики сутності міжнародної діяльності університету (діяльнісний підхід, компетентінсний підхід, особистісний підхід, культурний підхід, цілісний підхід).

Організаційні форми МДУ. Академічна мобільність. Мобільність програм, Мобільність провайдерів освітніх послуг. Міжнародні освітні та дослідницькі проєкти .

Національні стратегії МДУ. Стратегія розвитку взаєморозуміння. Стратегія кваліфікованої міграції. Стратегія отримання прибутку. Стратегія нарощування потенціалу. Фактори, що необхідно враховувати про розробці міжнародної стратегії ЗВО.

Етапи розвитку МДУ. Модель етапів інтернаціоналізації діяльності університету за М. Сьодерквіст. Модель циклу інтернаціоналізації діяльності університету (за Дж. Найт).

Інноваційний потенціал процесів інтернаціоналізації університету: позитивні тенденції змін та ризики. Інституційний та субінституційний рівні ризиків, пов'язаних з МДУ. Індивідуальний рівень ризиків, пов'язаних з МДУ.

Умови перетворення міжнародної діяльності університету на чинник його інноваційного розвитку.

Компетентності викладачів сучасного університету, необхідні для участі у міжнародній діяльності вишу.

Міжнародна проектна діяльність (на прикладі виконання проєкту Жан Моне Модуль).

Тема 1.6. Стратегічний менеджмент інноваційного розвитку закладу вищої освіти.

Ключові поняття теми (стратегія, стратегічний менеджмент). Класифікація стратегій розвитку організації (типи та види стратегій). Методичні підходи до розробки стратегії розвитку організації (цільовий підхід, системний підхід, процесний підхід). Інструменти вироблення обґрунтованих стратегічних рішень. Етапи стратегічного менеджменту університету. Зовнішнє та внутрішнє середовище університету, яке необхідно враховувати у формулюванні стратегії. Стратегічний потенціал ЗВО. Менеджмент ризиків у розробці стратегії університету. Конкурентоспроможність ЗВО. Рейтинг як технологія оцінки конкурентної позиції ЗВО та її динаміки. Формування бізнес-стратегії ЗВО. Особливості реалізації стратегічних рішень у ЗВО. Стратегічний контроль у ЗВО.

Розділ II. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Тема 2.1. Інноваційні підходи до забезпечення якості вищої освіти у ЄПВО та в Україні

Ключові поняття теми у національних та міжнародних документах про вищу освіту (якість вищої освіти, якість освітньої діяльності, результати навчання, компетентність, стандарт, ліцензування, освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма, акредитація освітньої програми).

Складові процесу забезпечення якості вищої освіти (ліцензуванн, самооцінка, оцінка, атестація, аудит, рейтинг, моніторинг, акредитація).

Етапи розвитку політики ЄС у сфері ЗЯВО: розробки й експериментальної перевірки методології та процедур ЗЯВО; інституалізації, стандартизації, стандартизації європейського виміру ЗЯВО.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіт: структура та зміст стандартів.

Система забезпечення якості вищої освіти України: внутрішній та зовнішній виміри забезпечення якості. Актуальні нормативно-правові акти. Тенденції розвитку процесу ЗЯВО в Україні. Завдання, принципи, рівні, аспекти, структура, процедури і заходи функціонування системи внутрішнього ЗЯВО. Система зовнішнього забезпечення якості. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) України.

Домінуючі світові тенденції забезпечення якості вищої освіти.

Тема 2.2. Формування Європейського простору вищої освіти: інновації наднаціонального та національного рівнів.

Ключові поняття теми (реформа вищої освіти, модернізація вищої освіти, освітні інновації, Європеїзація, Болонський процес).

Етапи розвитку європейської інтеграції у сфері освіти у доболонський період. Цільові пріоритети Болонського процесу (політичні, економічні, соціальні, академічні цілі). Суб'єкти Болонського процесу (наднаціональні, національні, інституційні). Етапи розвитку Болонського процесу (основоположні завдання, події, досягнення та документи).

Принципи формування ЄПВО на різних етапах та фазах розвитку.

Виміри змін у національних системах вищої освіти країн-членів Болонського клубу у контексті реалізації реформ.

Реформи системи вищої освіти України у контексті Болонського процесу.

Тема 2.3. Формування інноваційних компетентностей фахівця в системі професійної освіти: європейський досвід.

Характеристика поняттєвого апарату теми (компетентність, знання, навички, кваліфікація, фахівець, суспільство знань, економіка знань, інновація, інноваційна діяльність, інноваційна компетентність, готовність до інноваційної діяльності).

Європейська політика формування інноваційних професійних компетентностей для суспільства знань: генеза, організаційні засади, актуальні тенденції. Структури ЄС у сфері професійної освіти: Cedefop, ETF. Аспекти співпраці ETF з країнами-партнерами.

Програма ЄС «Актуальні професійні компетентності для сучасної Європи». Проблеми якості робочої сили. Напрями реалізації програми формування інноваційних навичок.

Тема 2.4. Формування демократичного громадянства як пріоритет європейської освітньої політики.

Характеристика поняттєвого апарату (компетентність, громадянин, культура, культура групи, міжкультурний діалог, міжкультурна компетентність, демократична компетентність, культура демократії, освіта для демократичного громадянства, компетентна демократична та міжкультурна поведінка).

Етапи розвитку європейської політики у сфері освіти для демократичного громадянства. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства (ОДГ) й освіти з прав людини (ОПЛ)

Модель компетентностей громадянина для культури демократії. Програма «Компетентності для культури демократії – Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві». Типологічні характеристики моделі.

Тема 2.5. Стратегія інноваційного розвитку університету (ІНДЗ).

Розробка, презентація та обґрунтування стратегії інноваційного розвитку університету або його структурного підрозділу (інституту, факультету) відповідно до поданого далі плану.

1. Зовнішні виклики розвитку університету.
2. Місія університету
3. Стратегічні цілі та пріоритети освітньої діяльності університету.
4. Стратегічні цілі та пріоритети наукової діяльності університету.
5. Стратегічні цілі та пріоритети виховної та соціально–гуманітарної діяльності університету університету.
6. Соціальне партнерство університету університету.
7. Розвиток міжнародних стратегічних партнерств та професійного співробітництва університету.
8. Інформаційне забезпечення діяльності університету
9. Розвиток фінансово-господарської та матеріально-технічної бази університету
10. Розвиток іміджевої політики університету.

2. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	всього	Із них			
		лекції	практики	консультації	самостійна робота
Розділ I. Інституційний, національний та наднаціональний виміри інноваційного розвитку вищої школи					
Тема 1.1. Інноваційний розвиток освіти як педагогічна проблема	7	2	-	-	5
Тема 1.2. Місія сучасного університету: тенденції інноваційного розвитку	8	2	2		4
Тема 1.3. Інноваційні підходи до освітньої діяльності сучасної вищої школи	8	2	2		4
Тема 1.4. Інноваційні підходи до наукової діяльності сучасної вищої школи	8	2	2		4
Тема 1.5 Міжнародна діяльність університету як чинник його інноваційного розвитку	8	2	2		4
Тема 1.6. Стратегічний менеджмент інноваційного розвитку закладу вищої освіти	8	2	2		4
Розділ II. Міжнародне співробітництво у сфері інноваційного розвитку освіти					
Тема 2.1. Інноваційні підходи до забезпечення якості вищої освіти у ЄПВО та в Україні	8	2	2		4
Тема 2.2. Формування Європейського простору вищої освіти: інновації наднаціонального та національного рівнів	7	-	-		7
Тема 2.3. Формування інноваційних компетентностей фахівця в системі професійної освіти: європейський досвід	7	-	-		7
Тема 2.4. Формування демократичного громадянства як пріоритет європейської освітньої політики.	7	-	-		7
Тема 2.5. Стратегія розвитку університету (ІНДЗ).	12		2		10
Усього годин	90	14	14	2	60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.1	Інноваційний розвиток освіти як педагогічна проблема	2	1
1.2	Місія сучасного університету: тенденції інноваційного розвитку	2	1
1.3	Інноваційні підходи до освітньої діяльності сучасної вищої школи	2	1
1.4	Інноваційні підходи до наукової діяльності сучасної вищої школи	2	-
1.5	Міжнародна діяльність університету як чинник його інноваційного розвитку	2	1
1.6	Стратегічний менеджмент інноваційного розвитку закладу вищої освіти	2	1
2.1	Інноваційні підходи до забезпечення якості вищої освіти у ЄПВО та в Україні	2	1
	Разом	14	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.2	Місія сучасного університету: тенденції інноваційного розвитку	2	1
1.3	Інноваційні підходи до освітньої діяльності сучасної вищої школи	2	1
1.4	Інноваційні підходи до наукової діяльності сучасної вищої школи	2	-
1.5	Міжнародна діяльність університету як чинник його інноваційного розвитку	2	1
1.6	Стратегічний менеджмент інноваційного розвитку закладу вищої освіти	2	-
2.1	Інноваційні підходи до забезпечення якості вищої освіти: генеза та актуальний стан європейського співробітництва	2	1
2.5	Стратегія розвитку університету. ІНДЗ	2	2
	Консультація/залік	2	-
	Усього годин	16	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.1	Інноваційний розвиток освіти як педагогічна проблема	5	6
1.2	Місія сучасного університету: тенденції інноваційного розвитку	4	6
1.3	Інноваційні підходи до освітньої діяльності сучасної вищої школи	4	6
1.4	Інноваційні підходи до наукової діяльності сучасної вищої школи	4	6
1.5	Міжнародна діяльність університету як чинник його інноваційного розвитку	4	6
1.6	Стратегічний менеджмент інноваційного розвитку закладу вищої освіти	4	6
2.1	Інноваційні підходи до забезпечення якості вищої освіти у ЄПВО та в Україні	4	6
2.2	Формування Європейського простору вищої освіти: інновації наднаціонального та національного рівнів	7	8
2.3	Формування інноваційних компетентностей фахівця в системі професійної освіти: європейський досвід	7	8
2.4	Формування демократичного громадянства як пріоритет європейської освітньої політики	7	8
2.5	Стратегія розвитку університету ІНДЗ	10	10
	Усього годин	60	76

-

8. Індивідуальні завдання

Підготувати проект на тему «Стратегія інноваційного розвитку університету»

9. Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточний контроль												СРС	Сума	
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2					ІНДЗ			
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т		Т	26	20
1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5				
2	6	6	6	6	6	6	2	2	6	6				

T1, T2 ... T 11 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Актуальні проблеми управління якістю освіти: теорія, історія, інноваційні технології : монографія. (2017). За заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
2. Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів: монографія (2013). За заг. ред. А.А. Сбруєвої та О.М. Полякової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка.
3. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади: монографія. (2011). За ред. проф. А.А.Сбруєвої. Суми: Видавництво «МакДен».
4. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті: монографія. (2014) . За ред. проф. М.О.Лазарева. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка.
5. Проблеми інноваційного розвитку вищої освіти у глобальному, регіональному та національному контекстах : монографія (2017). За заг. ред. А. А. Сбруєвої та Г. Ю. Ніколаї. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
6. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти: колективна монографія. (2015) За заг. ред.

А.А. Сбруєвої. *Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка.*

7. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : монографія. (2012). За ред. проф. А. А. Сбруєвої. – *Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка.*

11. Рекомендована література

Нормативно-правові джерела

1. Закон України “Про освіту” від 05.09.2017 року № 2145-VIII [Текст] [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 09.10.2017 р.).
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.14 р. № 1556-VII. // *Голос України* від 06 серпня 2014 р. № 148. (зі змінами)
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій, Постанова Кабінету міністрів України від 23.11.2011 р., №1341
4. Державна програма “Вчитель”. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 379.
5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Наказ МОН України від 07.11. 2000 р. « Про затвердження положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2011). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». (2011) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
9. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. 02.04.2020. Режим доступу: <https://sspu.edu.ua/normatyvno-pravova-baza>
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня
Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/2019/07>

Основна

1. Бахрушин В. (2018) Університет і студент. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/1270-universitet-i-student>
2. Бахрушин, В. Місія університетів у світі: історія і сучасність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/167-misiya-universitetiv-u-sviti-istoriya-ta-suchasnist>)
3. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К.: вид-во Акад. пед. наук України, 2009. – 256 с.
4. Васянович, Г. П. (2005) Педагогічна етика : навчально-методичний посібник Львів.
5. Вайнтрауб, М.А., Романова, Г.М., Лузан, П.Г. Мося, І.А. (2015) *Модернізація змісту професійної освіти і навчання: теорія і практика* Монографія. ІПТО, м. Київ, Україна. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/106792/>

6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид. доповн. – К.: Академвидав, 2012. – 357 с.
7. Донченко, В. М. (2018). *Організаційно-педагогічні засади міжнародної діяльності державних університетів США* (Дис. канд. пед. наук: 13.00.01). Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми.
8. Євтух, М.Б. (2010) Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: моногр. К.: КНЕУ.
9. Савченко, І. . Волкова, Т.В. (2011) Зарубіжний досвід інноватики в сфері взаємодії професійно-технічних навчальних закладів з роботодавцями та науковими установами Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м.Київ, Україна. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/8026/>
10. Жижко, Т.А. (2013). Філософія академічної освіти. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова.
11. Ігнат'єва, І. (2008) Стратегічний менеджмент: підручник. К.: *Каравела*.
12. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. (2005). К.: *Аміак*.
13. Калініна, Л.М. (2007) Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями. Х.: *Вид. група «Основа»*.
14. Керівник і керівництво: Інноваційні підходи (2011) Упоряд. Людмила Галіцина. К.: Шк.. світ. (Бібліотека «Шкільного світу»)
15. Клочкова, Т.І. (2014) Менеджмент ризиків у вищій освіті: характеристика понятійно-термінологічного апарату. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (44), 30–38.
16. Клочкова, Т. І. (2015) Ризик-менеджмент: теорія і практика української вищої школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (45), 415–423.
17. Котлер, Ф. (1990) Основы маркетинга. Учебник; пер. с англ. М.: *Прогресс*.
18. Кремень В. (2013) Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти. *Директор школи, ліцею, гімназії*, 2, 4 – 14.
19. Кремень, В. Г. (Ред.). (2014). Національний освітній глосарій: вища освіта. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».
20. Курбатов, С.В. (2014). Феномен університету в контексті часових та просторових викликів: Монографія. Суми: *Університетська книга*.
21. Ладыжец, Н.С., Неборский, Е.В. (2015) Университетский барометр: мировые тенденции развития университетов и образовательной среды. Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ», Том 7, №2 . Режим доступу: <http://naukovedenie.ru/PDF/68PVN215.pdf>
22. Локальні системи управління якістю:світовий досвід та українські практики побудови. (2018). За ред. Фініков Т. В., Терещук В. І. Київ: *Таксон*.
23. Методи та моделі змішаного навчання. Режим доступу <http://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=36883> ; <http://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/view.php?id=36883>
24. Натрошвілі, С. Г. (2015) Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія. К.: КНУТД. Режим доступу: [er.knutd.edu.ua > bitstream](http://er.knutd.edu.ua/bitstream)
25. Паламарчук, В.Ф. (2005) Першооснови педагогічної інноватики. II Т. / К.: *Освіта України*.
26. Пашута М.Т. (2005) Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: Навч. посіб. К.: *Центр навчальної літератури*.

27. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: навч. посібник. (2008). Упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базелевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К.: СПД Богданова.
28. Поляков, М.В., Савчук В.С. (2004). Класичний університет. Еволюція, сучасний стан, перспективи. К.: Генеза.
29. Рашкевич, Ю. М. (2014) Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
30. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. (2015) Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С. За заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – К : ДП «НВЦ «Пріоритети».
31. Розвиток управлінської культури керівників професійно-технічних навчальних закладів : посіб. (2015) В. І. Свистун, Г. В. Ельникова, Л. М. Петренко, В. С. Болгаріна, В. А. Григор'єва, Л. Д. Кузьмінська, Ю. С. Палькевич; за ред. В. І. Свистун. К. : ІПТО НАПН України. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/704220/>
32. Романова, Г.М., Лузан, П.Г., Манько, В.М. and Нестерова, Л.В. (2014) Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників. ТОВ "НВП Поліграфсервіс", м. Київ, Україна.. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/8012/>
33. Рябченко, В. І. (2015). Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-компетентнісного підходу. Київ: Фітосоціоцентр.
34. Сбруєва, А. А., Чистякова, І. А., Самойлова, Ю. І. (2019). Організаційно-педагогічні засади діяльності інноваційних шкільних мереж Великої Британії та США. Суми: вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=YBR7gMcAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate
35. Сбруєва, А.А. Єременко І.В. (2019). Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору. Суми, Вид-во СумДПУ імені АС Макаренка. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=YBR7gMcAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate..
36. Сбруєва, А., Козлов, Д. (2016) Інтернаціоналізація як драйвер розвитку інноваційної системи університету. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 6 (60), 71–87.
37. Сбруєва А. А. (2012) Менеджмент ризиків у вищій освіті: характеристика інноваційного досвіду. В кн.:Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : монографія. За ред. проф. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
38. Свистун, В. І., Ельникова, Г. В., Болгаріна, В.С., Григор'єва, В. А., Кузьмінська, Л.Д., Чернова, Т. Ю. .Палькевич, Ю. С. (2014) Управління розвитком професійно-технічної освіти в сучасних умовах: теорія і практика: монографія Монографія. Київ :«НВП Поліграфсервіс» Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/8290/>
39. Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія (2018). В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу. За заг. ред. В. О. Радкевич, О. В. Бородієнко. Житомир: «Полісся». Режим доступу <https://ivet.edu.ua/repozytarii/produksiia-ndr/299-products-0116u004714/968-systemy-otsiniuvannia-iakosti-profesiinoi-osvity-i-navchannia-v-krainakh-yeuropeiskoho-soiuzu>

40. Степаненко, І. В. (Ред.). (2015). Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду інтернаціоналізації вищої освіти на основі культурно-гуманітарних стратегій. Аналітичний огляд. Київ: ІВО НАПН України.
41. Теорія та практика змішаного навчання : монографія. (2016). Кухаренко В.М. та ін. За ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ».
42. Тезаурус професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу. (2019). Авт. колектив Пуховська Л. П., Леу С. О., Радкевич О. П., Шимановський М. М., Слатвінська О. А. За наук. ред. Пуховської Л. П., Бородієнко О. В. Житомир: "Полісся". Режим доступу <https://ivet.edu.ua/repozytarii/produktsiia-ndr/299-products-0116u004714/969-tezaurus-profesiinoi-osvity-i-navchannia-v-krainakh-yevropeiskoho-soiuzu>
43. Удовіченко Г.М. Компетентнісний підхід як складова «студентоцентрованої освіти» / Г.М. Удовіченко. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Pedagogica/2_97735.doc.htm. Химинець В. (2010). Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець.
44. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія (2014). Під заг. ред. Л.Л. Сушенцевої, Н.В. Житник. Дніпропетровськ: ІМА- прес. - Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8051>
45. Федулова, Л.І. (2007) Сучасні концепції менеджменту [монографія] Л.І.Федулова. К.: ЦУЛ.
46. Химинець В. (2009) Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль: Мандрівець.

Допоміжна

1. Авшенюк, Н. М. (2013) Прогностичні сценарії розвитку транснаціональної вищої освіти у XXI столітті. У В. Кремень (Гол. ред. кол.). Інноваційність у науці і освіті: наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека. Київ: Богданова А. М., 343-352.
2. Андрущенко, В. (Кер. авт. кол.). (2012). Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти України: європейський вимір. Київ: Педагогічна думка.
3. Бібік, Н. (2013) Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті. Гірська школа українських Карпат, 8-9, 26-30.
4. Бойко М. М. (2019) Студентоцентроване навчання в процесі управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя. Journal «ScienceRise: Pedagogical Education», 4(31), 41-45.
5. Гринькова В. (2016) Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу. Рідна школа, 4 (1036), 20 – 24.
6. Даниленко, Н. (2013) Інноваційна спрямованість освіти. Управління освітою, 24 (324), 3 – 7.
7. Дебич, М. (2016). Інтернаціоналізація вищої освіти в глобалізованому світі: тенденції та виклики. Вища освіта, 6, 31–40.
8. Дідченко, О.І., Бибочкіна, О.Ю. (2013). Сутність та класифікація інновацій. Режим доступу: www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_048
9. Донченко, В. (2013). Пріоритетні напрями міжнародної діяльності сучасного університету в умовах інтернаціоналізації освіти. Педагогіка і психологія професійної освіти, 4, 102–110.
10. Донченко, В. М. (2014). Зарубіжні моделі інтернаціоналізації вищої освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 6, 10–19.
11. Івлева Л. (2013) Перспективи інноваційного розвитку освіти. Вища школа, 10, 49 – 58.

12. Калашнікова, С., Луговий, В. (Ред.) (2015). Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети».
13. Калініна, Л.М. (2019) Управління освітою як предмет дослідження українських і зарубіжних учених. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2019: інтернаціоналізація та інтеграція в освіті в умовах глобалізації: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 30 травня 2019 р.)* ТЗОВ Трек-ЛТД, м. Київ, Україна, м. Дрогобич, Україна, С. 112-115. Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716217>
14. Калініна, Л.М. (2019) *Модернізація управління крізь призму концепції Нової української школи* In: Практична філософія і Нова українська школа: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16 травня 2019 р., м. Київ НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України. Київ, Україна, стор. 12-15. Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/715959>
15. Ковальчук, В.І. (2015) Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні. *Імідж сучасного педагога, 7 (156), 3 – 6.*
16. Кожевникова, (2015) О.В. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система та складова педагогічної майстерності сучасного вчителя. *Імідж сучасного педагога, (153).* 14 – 16.
17. Козлова О. Г. (2015) Організаційні засади інноваційних процесів у системі вищої освіти. В кн.: Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти: колективна монографія. За заг. ред. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, С. 175 – 191
18. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія. (2015) Кол. авт.: Г. П. Клімова, С. М. Іванов, Л. С. Шевченко та ін. За ред. Ю. Є. Атаманової, Г. П. Клімової. Х. *Право.* – Режим доступу: <http://www.econom.nauka.com.ua/?op=1&z=1186>.
19. Керівник і керівництво: Інноваційні підходи Упоряд. Людмила Галіцина. К.: *Шк. світ*, 2011. (Бібліотека «Шкільного світу»)
20. Левківський, К., Івлева, Л. (2013) Освіта України в соціально-економічному вимірі XXI століття. *Вища освіта, 9, 20 – 29.*
21. Максименко С.Д. (2013) Психічні механізми самореалізації особистості в медіа просторі. *Педагогіка і психологія, 2 (79), 14 – 17.*
22. Ніколаєнко, С. М. (2006) Стратегія розвитку освіти України: початок XXI століття. К.: *Знаки.*
23. Ніколаєнко, С. М. (2008) Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: монографія К.: *Нац. торг.-екон. ун-т.*
24. Пекуляк І. (2015) Інновації в навчально-виховному процесі: етапи, принципи та алгоритм . *Управління освітою, 22 (370), 4 – 10.*
25. Петрунько, О.В. (2013) Молодь та інноваційні технології: перспективи і ризики взаємодії: методичний посібник. *Нац. акад.. пед. наук України. Ін-т соц. та політ. Психології. Кіровоград: Імекс-ЛТД.*
26. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. 02.04.2020. Режим доступу: <https://sspu.edu.ua/normatyvno-pravova-baza>
27. Про суть технології змішаного навчання. Блог Дмитра Лозовицького. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://aphd.ua/pro-sut-tekhnoholi-zmishanoho--navchannia/>

28. Слюсаревський М.М. (2013) Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби. *Педагогіка і психологія*, 2 (79), 18 – 28.
29. Сбруєва, А. А. (2015) Інноваційна екосистема вищої освіти: детермінанти та змістові характеристики. *Професійно-творча і духовна самореалізація особистості в евристичній освіті : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Суми, 19-20 листопада 2015 р.)*. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, С. 96–100. Режим доступу: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/3681>
30. Сбруєва А.А. (2015) Єроінтеграційні процеси у сфері вищої освіти: механізми управління та виміри змін. В кн.: Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти : монографія. За ред. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, С.31 – 52.
31. Сбруєва А.А. (2015). D(digital)-інновації у вищій освіті: періодизація, класифікації та чинники ефективності. В кн.: Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти : монографія / за ред. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, С. 52 – 72.
32. Сбруєва А.А. (2015) До проблеми D(digital)-інновацій у вищій освіті: етапи розвитку та чинники ефективності *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 8 (52), 450-464. Режим доступу : <http://www.pedscience.inf.ua/>.
33. Сбруєва А.А. (2015) Трансформація місії університету в умовах суспільства знань В кн.:Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти : монографія / за ред. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, С. 72 – 84.
34. Сбруєва А.А. (2015) Розвиток вищої освіти в умовах глобальної фінансово-економічної кризи: європейський та американський контексти В кн.:Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти : монографія / за ред. А.А. Сбруєвої. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, С. 10 – 31.
35. Сбруєва А.А. (2015) Стратегії інтеграції освітньої та наукової діяльності університету *Порівняльно-педагогічні студії*, 3(25), 25-39. Режим доступу: <http://http://journals.uran.ua/index.php/2306-5532>
36. Сбруєва А.А. (2014). Дослідно-орієнтоване навчання в університетах розвинених країн В кн. : Теоретичні та методичні засади магістерської підготовки викладача вищої школи : Монографія За заг. ред. проф. А.А. Сбруєвої та проф. О.Г. Козлової. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, с.334-362.
37. Сбруєва А.А. (2013). Компетентності менеджера інноваційної діяльності у соціально-педагогічній сфері змін. В кн.: Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів: колективна монографія. За заг. ред. А.А. Сбруєвої та О.М. Полякової. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, С. 261-281.
38. Сбруєва, А.А. (2015) Розвиток європейської вищої освіти в умовах глобальної фінансово-економічної кризи. *Український педагогічний журнал*, 4, 13– 20. Режим доступу: <http://uej.undip.org.ua/index.php/euj>
39. Сбруєва, А.А. (2015) Тенденції трансформації місії університету: порівняльно-педагогічний аналіз. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 6 (50), 448-461. Режим доступу:<http://www.pedscience.inf.ua/>
40. Сбруєва, А.А. (2010). Управління науковою роботою в державних університетах США: структурно-функціональні аспекти. *Порівняльно-педагогічні студії*, 1-2, 68-76. Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/2306-5532/article/view/18093>

41. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня
Режим доступу: <https://naga.gov.ua/2019/07>
42. Степко, М. Ф. (2009) Проблеми реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу. *Педагогіка і психологія*, 1, 34–39.
43. Улановська, А. С. (2014). Модернізація вищої освіти: характеристика понятійного апарату дослідження *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (35). 260-271; Режим доступу: <http://www.pedscience.inf.ua/>
44. Чистякова, І. А. (2015) Особливості формування готовності викладача вищої школи до роботи в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*, 6 (50), С. 461–476. Режим доступу: <http://library.sspu.sumy.ua/>; <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>.
45. Степко, М. (2013) Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні, *Вища освіта*, 7, 13 – 22.
46. Халимоник, О. П. (2018) Стратегічне управління системою освіти в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 5, 108-113. Режим доступу www.investplan.com.ua › pdf
47. Химинець, В. (2009) Інноваційна освітня діяльність. *Тернопіль: Мандрівець*.
48. Хуторской, А.В. (2007) Типология, классификация, систематизация. Опыт субъективного определения понятий. [Электронный ресурс] // А.В.Хуторской. Персональный сайт Хроника бытия; 26.10.2007 г. – <http://khutorskoy.ru/be/2007/1026/index.htm>
49. Хуторской А.В. Дидактическая эвристика – теория и технология развития одаренности учащихся [Электронный ресурс] А.В.Хуторской. Персональный сайт – Книги и статьи. – http://khutorskoy.ru/books/2007/A.V.Khutorskoy_Didakticheskaja_ehvrstika.pdf
50. Яструбова, В. (2016) Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти ХХІ століття. *Рідна школа*, 2 – 3, 26 – 31.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>
3. Урядовий портал. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
4. Інформаційний Сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua>
5. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Інформаційний Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. – Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua>
7. Інформаційний Сайт Національної парламентської бібліотеки України. – Режим доступу : <http://www.nplu.org>
8. Репозитарій відкритого доступу Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. – Режим доступу <https://repository.sspu.edu.ua/>
9. Інформаційний Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>

10. Сайт Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua>
11. Інформаційний Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України. – Режим доступу : <http://gntb.gov.ua>
12. Інформаційний Сайт Одеської національної наукової бібліотеки України. – Режим доступу : <http://www.odnb.odessa.ua>
13. Інформаційний Сайт Українського інституту науково-технічної і економічної інформації. – Режим доступу : <http://www.uinpei.kiev.ua>
14. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intellect-invest.org.ua>
15. Інформаційний портал Освіта України. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://osvita-ukrainy.com.ua>
16. Інформаційний портал Освіта.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua>
17. Інформаційний портал «Знання». – Режим доступу : <http://znannya.info>
18. Інформаційний сайт мережі освітньої інформації ЄС EURYDICE: – Режим доступу : <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/eurydice/EuryCountry>.
19. Інформаційний сайт Міжнародного бюро освіти ЮНЕСКО: – Режим доступу : <http://www.ibe.unesco.org/countries/countrydossiers.htm>.
20. Інформаційний сайт Союзу європейських студентських спілок (ESU - Europeans Students' Union): – Режим доступу : <http://www.esib.org>.
21. Інформаційний сайт Європейського центру вищої освіти CEPES: – Режим доступу : <http://www.cepes.ro>.
22. Інформаційний сайт Асоціації європейських університетів: – Режим доступу : <http://www.eua.be>.
23. Інформаційний сайт Європейської асоціації закладів вищої освіти EURASHE (European Association of Institutions in Higher Education): – Режим доступу : <http://www.eurashe.org>.
24. Інформаційний сайт Cedefop (Європейський центр розвитку професійної освіти). Режим доступу : <https://www.cedefop.europa.eu/en>
25. Інформація про системи освіти країн – членів ЄС на сайті інформаційної мережі EURYDICE : – Режим доступу : <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/eurydice/EuryCountry>.
26. Інформаційний сайт Інституту вищої освіти НАПН України – Режим доступу : <https://ihed.org.ua/>
27. Інформаційний сайт Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. – Режим доступу : <https://ivet.edu.ua/>
28. Блог «EdEra» . – Режим доступу : <http://blog.ed-era.com>